

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliensis

Vestri, Ottaviano

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 V 940

De auditore curiæ causarum cameræ apostolicæ, eiusque auditorio &
ditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63002)

scripsit, Varrone, & ceteris historiarum scriptoribus canie-
tari licet. Hinc Afconius in Diuinationem, Hæc erat, (in-
quit) prima Senatoris administratio. Questorem fieri, & in
Prouincia curam gerere, publicæ pecunie in vsus diuersos
erogandæ. Et Ci. in Prætura urbana, Ne diutius teneam, pe-
cunia attributa uumerata est, profectus est. Questor in pro-
uinciam, venit in Galliam expectatus ad exercitum consu-
larem cum pecunia. Erant etiam * urbani questores, quorū
negotiosa plenaque sollicitudinis administratio fuit. Nam
& erarij & vectigalium populi, Romæ curam gerebant,
Quorum similitudinem habere Thesaurarium, quem voca-
mus, de cuius munere hoc capite, fortassis nō in scitè dici pos-
se, crediderim. Video tamen Budæum, qui censet, pro urba-
nis questoribus præfectos rationum hodie nos habere,
quos magistros computorum appellamus. Sed quos, nunc
Thesaurarios dicimus, præfectos fisci nuncupari posse, idem
Budæus in annot. in Pandectas existimauit. Nico. Ant. Gra-
uius.

De Auditore curia caussarum Camera Apostolica,
eiusq; auditorio & ditione.

C A P. IIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Auditor camera super quibus notionem habeat,
& nu. 10.
- 2 Obligatio secundum formam camera Apostolica,
ideò sic vulgè appellatur, quia ab ipsa camera or-
tum habuit, & de eius materia, nume. 4. cum se-
quenti.
- 3 Prauenire actorem, an & quando reus possit cu-
piens viam censurarum euadere.
- 4 Fori priuilegio, quando forenses capitolini renun-
ciare possint.

s Ob-

- 5 *Obligatio secundum formam camera comprehendit debitorem, etiam si in Roman. curia non apprehendatur.*
- 6 *Auditor camera, in quibus casibus ingerit se contra Episcopos ceterosq. Prelatos.*
- 7 *Auditoris camera multiplex est procedendi formula.*
- 8 *Excommunicationis in causa, quomodo procedatur.*
- 9 *Auditor camera per duos vicarios iurisdictionem exercet.*
- 11 *Excommunicatio an sit latinum verbum.*
- 12 *Excommunicatio non est Christianorum inuentum.*

Secundus * est ratione officij cui gladium, I
 ut vocant, Ecclesiæ spiritualemente tradidit ca- a
 mera Apostolica, a is est omnium censura-
 rum alter Vulcanus & fulminator, sunt enim
 censuræ fulmina Ecclesiæ, unde & omnium, qui
 ex aliquo capite sunt censurarum rei, concessa
 sibi est à camera ad partem, quasi foranea audi-
 entia, utpote eorum, qui in constitutionem, &
 aliasque literas Apostolicas censuratas commi-
 serint, eisdemve parere neglexerint. Quamob-
 rem ubi quis velit eos, qui se effectui literarum
 Apostolicarum super collationibus beneficio-
 rum solutione pensionum alijsque rebus oppo-
 nant, vel alias parere negligant, ad parendum
 per censuras literis adiectas compellere, huius
 audientiam adit. Idem si quis spontè conuen-
 tionales subiuerit censuras, consentiens se pro
 observatione præmissorū posse excommunica-

3 ri, quæ obligationis formula ab ipsa camera initium habuit, ut debitores suos strictiore vinculo haberet obligatos, quare & formula camere apostolicæ vulgò vocatur, quæ postmodum ad priuatos quoque traducta est. Solent enim duriores creditores, similes promissiones censuratas à debitoribus suis stipulari. Quare ipse se literarum apostolicarum & similium obligationum in forma camere generalem exequutorem cui nos in obligationibus in forma camere hoc indiscretè non concedimus, sed ubi actor viam censurarum eligeret, velletq; reum per ipsas censuras compellere ad parendum, vel aliàs faciendum satis obligationi suæ, ut præmittitur censurata, essetque hæc ad proprium munus suum fulminandi censuras accessio quædam potius, quàm noua ditionis species, secùs autem ubi actor via ordinarij iudicij, aliasve citra censuras mallet procedere, tunc enim posset & coram quouis alio iudice causam suam agere, aliàs diceremus contra suæ obligationis formulam, qua promissor solet se iurisdictioni & compulsioni cuiuscunque iudicis ecclesiastici, vel sæcularis supponere, imò si actor coepisset hic ad executionem suæ obligationis agere, posset a coepto iudicio contra iuris regulas recedere, & aliud alibi instaurare iudicium per specialem clausulâ obligationis huiusmodi, qua sibi hæc facultas concedi solet. Vereor tamen, an impunè id sibi liceret, & ut opinor, non nisi resectis expensis, quibus reum priore iudicio grauasset, quòd casus iste ex solita extensione videatur omissus, & proinde in dispositione iuris communis remaneat, hanc tamen iudicis præuentiuam electionem, de qua

qua supra diximus, crederem auctori tantum ex obligationis formula concessam. Vnde * si reus cupiens euadere viā censurarum auctorem praeueniret, prout plerunq; solent rei alios iudices adeundo, etiam eius, cuius ipse proprius esset forensis, utpote, si Romanus eius Praetorem urbanum, quem Senatorem vocant, vel si clericus vicarium Papae adiret, non gauderet reus ista praeuentione, aliās esset in facultate sua excludere auctorem a facultatibus in obligationis formula ab ipso reo stipulatis, nempe compellēdi ipsum coram quibuscunque iudicibus, amplius & euadere censurariam compulsionem, ex quo isti alij iudices non possunt fulminare similes censuras, quam rem haud facillē admittunt capitolini iudices. Solentque pro viribus istas praeuentiones cum auctorum iniuria defendere, nec aliās causam remittere, nisi doceretur alibi fuisse praeuentum, idq; minus libenti animo, quasi de iure suo cedant, ea ratione, quod statutorum urbis libro primo, de fo. competen. capitu. xxxiiij. cautum esse dicant, ne Forenses * capitolini priuilegio fori sui valeant etiam iureiurando renunciare, cum priuilegium sit concessum populo, & non singularibus personis, prout solemus dicere de priuilegio fori Ecclesiastici, quae licet vera sint, non tamen inferuiunt in proposita specie, ita ut hac ratione possit forensis capitolinus, qui se in forma camerae obligasset, compulsionem & censuras Auditoris camerae euadere. Quandoquidem is, qui se in ampliori forma camerae obligat, non priuilegio fori, quod iuris publici est, & statutum, ut supra prohibet, sed defensionis suae, quae iuris est priuati renunciare videtur,

& veluti confessus, conuictus, & omni defensione destitutus, non ad alium forum transit, sed animam suam pro re, vel quantitate promissa Ecclesiasticæ censuræ supponit, quæ fori sæcularis non est, & cum anima coercenda sit, non cadit declinatoria fori, & veluti in casu excepto ab ipso statuto, dum se limitat per hæc verba, videlicet, Dum tamen fuerit talis causa, quæ in curia capitolij siue foro sæculari de iure tractari possit, quandoquidem iudices capitolini, utpote laici, animæ coercionem non habent. Amplius huic quoque demandata est extra censurarum causas, cum simili decidendi facultate aliarum causarum ad partem audientia, quæ propria sunt causa ipsius curiæ cameralis, à quibus omnibus nomen auditoris curiæ causarum camere apostolicæ sibi vendicauit, utpote omnium, qui ex vniuerso statu Ecclesiæ temporali, ac etiā à iudicibus Urbis, præterquam à Gubernatore, Vicario, & Senatore grauati, Pontifi. appellant, & ad cameralem tanquam supremam & propriam Pontifi. audientiam via appellationis recurrere solent, quos omnes & similes eorū causas, tanquam ordinarius à Papa substitutus sine alio rescripto audire, & pro iustitia diffinire solet, contra decis. cccxxxvj. si à iudice de appell. in no. secundum quam non potest in huiusmodi causis appellationum se intromittere, & quicquid facit hodie est ex speciali facultate sibi nouissimè data, præterquam in appellatione à iudice Marecalli, aliàs curiæ Sabellorum, quarum est ordinarius, prout si capitula iurisdictionum Urbis Syxti. iij. lib. statu. inserta legeris, liquere poterit, procedit tamen in similibus datis dilatio

dilationibus, seu seruatis (vt aiūt) terminis substantialibus. in causis beneficialibus rotalibus dari, seu seruari solitis, item caussarum quoq; omnium exemptorum, quas Pont. suæ camerali audientiae reseruauerat. Is contra eosdem si criminaliter quauis via etiam inquisitionis procedendum sit, iuxta formam iuris poenas omnes Ecclesiasticas infligit, ac etiam pecuniarias, nō tamen corporis animaduersiones, quas si in caussis suis nouerit omninō in fligendas. Solet veluti Ecclesiasticus iudex reos ad Gubernatorem vr̄bis, tanquam ad exequutorem brachij s̄cularis, & gladij Ecclesiæ temporalis, de quo inferius dicemus, remittere. Idem si ciuilit̄ inter ipsos, vel eorum alterum ad cuiusuis instantiam procedendum sit, inter quos veluti eorum ordinariis via monitorij, vel summaria petitionis difformi tamen procedendi formula, nempe, si hodie de minori summa centum agatur absq; dilationibus & terminorum substantialium obseruatione. Si verō de maiori summa ageretur datis dilationibus & rotalibus terminis in beneficialibus caussis dari, seu seruari solitis. Quo exemplo etiam inter non curiales & extra Romanam curiā degentes ordinaria auctoritate ius dicit, vbi contrahentes ratione in̄iti cōtractus, aut destinatae solutionis in Ro. cu. ac eorū suppositionis camerae apostolicæ eiusdem Ro. cu. forum forti ti fuissent Quod * tamē Aegi. de fo. comp. in camera ianuenſi conclu. cccv. & Inno. in c. licet ratione, in principio de for. comp. & in c. dilecti filij, circa medium ver. & intelligo hoc si ibi inueniatur, restringunt ad easum, vbi debitor in Ro. cu. apprehenderetur, quam restrictionem auditor

tor

tor non seruat, imò etiam in obligationibus extra Romanam curiam factis, & in quibus solutio fuit alibi destinata, dum tamen forma cameræ adiecta sit, se ingerit etiam contra absentes, vt infra dicemus. Et * generaliter etiam extra istas personas, & casus, vbi de pensionibus super fructibus ecclesiasticis, vel de ipsis fructibus inter quoscunque ageretur, qua generalitate vitur ipse in suis casibus sine discrimine contra quoscunque prælatos etiam episcopos, & nititur etiam illam ad Cardinales extendere, tamen si in generali dispositione non veniant, nec vlla ratione auditor id comprobet, nisi certis, vel potius in certis exemplis, quibus ostendit apud suæ curiæ notarios, aliquos Cardinales ordinarium iudicium eorum forsan incitiam passos quandoque fuisse: quod etsi concederemus, non tamen præiudicat ordini, adeoque à certis annis suam iurisdictionem iure, vel iniuria auxit, vt quocunque vult spiret, licet quandoque audierim apud diuum Paulum in auditorio gratiæ de iurisdictione sua disputatum, & contra ipsum de pluribus vocatum, in eo præsertim capite decernendi monitorij, extra curiam contra non curiales, nec ratione debiti, vel criminis in curia contracti, cuius partis acerrimus fuit defensor Thomas Cortesius, dum viueret episcopus Valionensis, nemini in auditorio secundus, à quo hæc omnia accepi. Crediderim tamen iurisdictionem auditoris in hoc posse defendi, vbi reus diu in solutione cessasset, vel in crimine infurdesceret, adeò, vt ratione peccati hoc factum auditori, veluti ecclesiæ denunciaretur, vt propterea ad eximendum reum à peccato eundem ad solutionem debiti,

debiti, vel criminis expurgationē, quasi via denunciationis per censuras ecclesiasticas & moneret & compelleret. Fateor tamen auditorem non debere hac via vices suas omnibus petentibus passim, sed cum maiori cognitioni causæ ac personarum discrimine concedere. In alio quoque opinor auditorem iurisdictionē sibi usurpare, ubi contra non curiales & in Ro. cu. non deprehensos vigore obligationis in forma cameræ, extra Ro. cu. initę, in qua non esset solutio in eadem curia destinata per audientiam cōtradictarum nulla p̄cedente citatione, sed iurata duntaxat absentia procedit, in qua specie etiam ubi solutio fuisset in curia destinata, fuit aliās tempore Aegidij sacrum palatium in voto, ut auditor non posset similem obligatum in Ro. cu. non deprehensum coram ipso ad iudicium euocare. Aegid. de For. comp. in causā mea. Ianuen. conclu. 305. Apud * istum auditorem multiplex est procedendi formula secundum suos casus, si via monitorij, vel summaria petitionis in casibus sibi concessis agatur, & lis contestetur. Diximus autem multiplicē esse, quia si hodie de minori summa centum non aliās seruatis terminis substantialibus, si verò de maiori eiusdem terminis substantialibus, prout in beneficialibus seruatis ad diffinitiuam, & quando via monitorij veniret monitus condemnandus ad reintegrationem eiusdem monitorij per litis contestationem, & comparisonem rei ad viam simplicis citationis redacti procederetur, si actor viam censurarum eligeret, & habita reintegratione, reus p̄zuijs citationibus, prima ad videndum se excommunicari, quia non paruit monito-

monito-

8 monitorio, nisi pareat excommunicatur, nisi ad
 primam cum intimatione. Qua * intimatione
 facta citato reo ad videndum se declarari, & li-
 teras decerni, declaratur, & similiter literæ de-
 cernuntur, decreta relaxantur parti, relaxata
 publicantur, & pro publicatione in acie campi
 floræ ad finguntur. Reus postmodum per decem
 dies expectatur, quibus lapsis in tertia citatione
 ad videndum se aggrauari, reaggruari, & bra-
 chium sæculare decerni, aggrauatur, reaggraua-
 tur, & brachium sæculare decernitur. Quod si
 lis non contestetur, & monitorium sit exequu-
 tum in curia præiis similibus citationibus pro-
 ceditur, ut supra usque ad brachium sæculare. Si
 verò monitorium fuerit extra curiam exequu-
 tum, tunc præiis quatuor dilationibus siue ci-
 tationib. ad docendū se paruisse monitorio pro
 prima, secunda, tertia, & quarta dilationib. tan-
 dem reus ob non paritionem excommunicatur,
 & exinde usque ad brachium sæculare, ut in su-
 periore casu proceditur. Non absimilis est pro-
 cedendi formula, ubi ad paritionem literarum
 apostolicarum cuiusvis generis etiam exequu-
 torialium, & illarum exequutionem procedere
 tur, præiis scilicet quatuor similibus dilatio-
 nib. seu citationibus ad docendum se paruisse li-
 teris apostolicis, vel exequutorialibus reus ex-
 communicatur, & successiue, prout supra decla-
 ratur, & brachium sæculare decernitur. Quod si
 ad exequutionem literarum apostolicarū con-
 tra aliquem ex alio capite procedendum est, &
 non quia negligat parere, sed quia commiserit
 in eas, tunc citato reo productis literis, & proba-
 to, quod reus cōtrā fecerit, declaratur in currisse
 pœnas

poenas in literis contentas. Idē si reus canonibus poenalibus, & censuratis contravenisset, & propterea poenae canonis adiectae infligendae essent probato facto contra canonem ad poenas iuxta dispositionem canonis procedi solet, quod si ad executionem obligationis in forma cameræ, & cōventionales censuras procederetur, habet hæc formula à debitore constitutos procuratores irreuocabiles etiam iureiurando ad confitendum iudicialiter debitum iuxta rei promissionem, ut etiam inuito reo possit creditor per organum dictorum procuratorum ad releuandum se à via ordinarij iudicij reum habere confessum, & tanquam contra confessum à iudice executionem & ipsius rei compulsionem etiam per censuras ecclesiasticas iuxta obligationis formulā. Quare præuia citatione ad confitendum debitum, & videndum se excommunicari, nisi reus per seipsum fateatur debitū, obtinet actor per alterū ex procuratorib. nominatis illud iudicialiter cōfiteri, & notarius actuarius permittēte stylo absque alia præsencia, verbo vel scientia dicti procuratoris nominati confessionē huiusmodi extendit, sub ipsius nomine, & iudex sub eadem citatione decretum excommunicationis cōcedit, cum dilatione, nisi infra tres dies non aliās ipsi reo intimanda, lapso triduo citato reo ad videndū se declarari & literas decerni. declaratur, publicatur, & prout suprā in alijs diximus, vsq; ad brachiū sēculare proceditur. Huic auditorio hodie præest Ioan. Baptis. Cicada nobilis Ianuēsis, exercet * is iurisdictionē per duos vicarios suos quorū vnus priuatis, alter verò publicis præfunt iudicijs, habetq; auditorium ad caussarum vsus

nouem

nouem notarios actuarios omnes maxima causarum congerie occupatos, intra quorum sodalium siue collegium solent semper adesse plerique; in arte notariatus celebres viri, ad quorum collegium solent iudices huius auditorij nonnunquam litigatores remittere, ubi de his, quæ ad artem notariatus spectant controuerteretur, & in pluribus, etiam extra artem de his, quæ suis temporibus viderint ipsi in auditorio ex certa obseruatione, in nonnullis casibus seruatum, & eorum responsis consueuerunt litigatores acquiescere, vel iuxta illorum sententiam iudices decernere.

ANNOTATIONES.

2
10

I S est.) Auditorem * Camera inter curiales antiquius dicere consueuisse, in quibusdam memorie promptuarijs scriptum inueniri Aegidius testatur decisione 210 meminit & Rota decisione antiqua 728. de cuius quidem auditoris potestate idem Aegid. non vno in loco in mentionem incidit, vt liquet deci. 196. 805. & 308. vbi ait. extra Romanam curiam iurisdictionem haudquaquam habere. Ceterum multis ab hinc annis Auditoris laxior est potestas, atque magnifica, vt ad magnum iurisdictionis culmen sui eius munus euectum. Hic inter alia gladium habet spirituales, fulmina in contumaces dirasque preces mandati, excommunicationem scilicet, (vnde enim sacri scriptores vocant,) quod ¶ verbum etsi alijs apud auctores non legitur, vt politioris literaturæ viri barbarum esse contendant, & pro excommunicatione, interdictionem dicant, nihil fecius verbum communico apud plures legere est, quorum Ciceronis tantum omnium principis testimonium afferam ex Orat. pro C. Balbo. Est enim in populum Romanum graue, non posse vti socijs excellēti virtute præditis, qui velint cum periculis nostris sua communicare. Quid enim aliud significet communico, quam participo, & quod priuatum est, aut esse

II

aut esse potest, vniuersorum facio? Inde (vt auguror) excommunico, id est, extra communionem hominum pono, eorumq; consuetudine rerumq; vsu interdico. Cyprianus verò excommunicatos eleganti vocabulo abstentos vocauit. Sed cum^{*} excommunicationis sermo inciderit, sciendum est, haudquaquam Christianorum fuisse inuentum, vt Theologi Pontificijque iuris interpretes autumant. Nam Druides & Carceres Galliarum populos sacrificio impios interdixisse, Cæsar libro septimo Commentariorum, de illorum moribus, ac ritibus scribens, demonstrat, qui viuiam excommunicationis, qua vtimur, imaginē in hæc verba exprimere videtur. Si quis aut publicus, aut priuatus eorum decreto non stetit, sacrificijs interdicitur, hæc pœna apud eos est grauissima. Quibus ita est interdictum, hi numero impiorum ac sceleratorum habentur, his omnes decedunt, aditumque sermonemque defugiunt, ne quid ex contagione incommodi accipiant, neque his petentibus ius redditur, neq; honos illis communicatur. Hæc Cæsar. Linius etiam libro sexto, Decadis iij. excommunicationis similitudinem innuere videtur his verbis: Qui vitæ acie excessisset, eum ne quis vrbe, tecto, mensa, lare reciperet: diram execrationem in populares, obtestationemq; quam sanctissimam potuerunt, aduersus hospites composuerunt. Et libro 10. Decadis iij. Huius atrocitas facinoris non tam veluti flammâ Regis inuidiæ adiecit, vt vulgò ipsum liberosq; eius execrarentur: quæ diræ breui ab omnibus Dijs exauditæ, vt sciret ipse in suum sanguinem effecerunt. Testatur etiam Aemilius Probus in vita Alcibiadis, Eumolpidas sacerdotes à populo Atheniensi coactos fuisse, vt Alcibiadem deuouerent, eiusque deuotionis, quò testatior esset memoria, exemplum in pila lapidea incisum, positum fuisse in publico. Quæ de re & Plutar. in eodem Alcibiade, ac Iustinus libro quinto, vt cætera in præsentia omittam, quæ in annotationibus suis in Probum attulit Hieronymus Magius Anglarensis. Vnde Christiani nedum ab Euangelio, Diuinq;

F

Pauli

Pauli institutis sed ac ethnicis scriptoribus excommunicationem extimescendam esse discant cum Ecclesia ipsiusque praesules in contumaces, tumidos, in obediētesque spirituales gladium vibrant. Nicolaus Antonius Grauius.

De Gubernatore Urbis, eiusque auditorio
& ditione.

C A P. V.

S V M M A R I U M.

- 1 Gubernator urbis intra quadragesimum duntaxat lapidem iurisdictionem habet.
- 2 Curia Sabellorum, quae sic appellatur, est Marescallus urbis, & de eius potestate.
- 3 Prauenio locum habet, inter curiam Sacellorum & Senatorem urbis.
- 4 Gubernator urbis excommunicare non valet etiam in causis vigore obligationis in forma camera.
- 5 Gubernatoris officium in quo consistat.
- 6 Gubernator duos vicarios habet.
- 7 Iudicandi ratio multiplex fuit olim Roma in capitalibus iudicijs.
- 8 Parricidium antiquitus non solum parentis, sed cuiuscunque hominis caedes appellabatur.
- 9 Gubernator Urbis equiparatur Quaestori, & Praefecto Urbis.

a **H**ic proximus est alius a Camera Apostolicae minister, cui camera alterum Ecclesiae gladium, scilicet temporalem tradidit. Is ratione proprii officij inferior est auditore. Verum a certis annis consueverunt Reuerendissimi pro tempore S. R. E. camerarii, ut se abordi.